

Traumeforståelse

Grunnkurs traumebehandling med voksne. Zoom 2-3. mars 2022
Spesialrådgiver Gøril Westborg Smiseth, RVTS Øst

Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
www.rvts.no

1

Læringsmål

- Forstå sammenhengen mellom potensielt traumatiserende hendelser og psykiske traumereaksjoner
- Forstå hva som skjer i hjernen og kroppen under opplevd livsfare
- Forstå sammenhengen mellom traumer og komplekse traumer
- Vite hva dissosiasjon er og kjenne til sentrale diskusjoner i tilknytning til dissosiasjonsbegrepet

2

Traumebegrepet – hva er et traume?

- Overveldende hendelse
- Mangel på integrasjon
- Senvirkninger

3

Potensielt traumatiserende hendelser

Overveldende vonde opplevelser som man ikke klarer å komme seg unna, og som utgjør en trussel mot liv eller fysisk og psykisk integritet hos en selv eller andre

4

Overveldende / potensielt traumatiserende hendelser (Terr -91)

	Tilfeldige	Menneskeskapte
Type 1 Enkelthendelse Akutt livstrussel Uventet	<ul style="list-style-type: none"> - Trafikkulykke - Yrkesrelaterte traumer (politi, brannmann) - Industriulykker - Kortvarige naturkatastrofer 	<ul style="list-style-type: none"> - Kriminalitet, overfall, fysisk vold - Seksuelle eller fysiske fornærmelser - Bevæpnet ran
Type 2 Gjentatt Vedvarende Uforutsigbar utvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Vedvarende naturkatastrofer (oversvømmelse el.) - Teknologiske katastrofer (giftutslipp) 	<ul style="list-style-type: none"> - Seksuelt/fysisk misbruk av barn - Familievold - Alvorlig omsorgssvikt - Krig, tortur - Kidnapping, fengsling

5

Utviklingstraumer

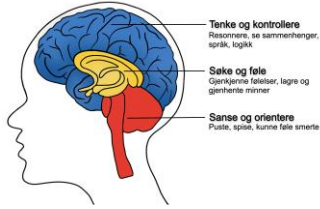
Hva har barnet opplevd, og hva har det *ikke* opplevd?

- Potensielt traumatiserende hendelse
- Neglekt og omsorgssvikt
- Adverse Childhood Experiences (ACE)

6

Den tredelte hjernen

Tenke og kontrollere
Resonnere, se sammenhenger, språk, logikk

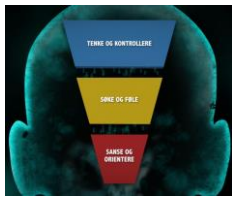
Søke og føle
Opplysningsbæstler, lagre og gjenbrakte minner

Sansse og orientere
Pulte, spise, kunne føle smerte

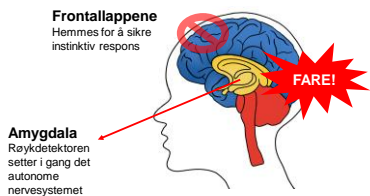
7

Hva skjer i hjernen under opplevd fare?

8

Livsfare registreres, hva skjer da?

Frontallappene
Hemmes for å sikre instinktivt respons

Amygdala
Røykdetektoren setter i gang det autonome nervesystemet

9

Polyvagalteorien (Porges)

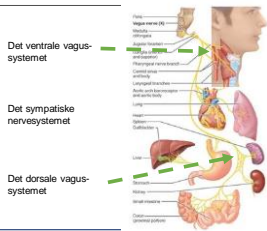
Søke sosial støtte

Mobilisere / kamp eller flukt

Utkobling

10

Mobilisering / kamp eller flukt

Hjerte- og pustefrekvens øker

Blodtrykket øker

Økt muskeltonus

Fokuset oppmerksomhet, pupillene utvides

Fordøyelsen hemmes og seksuell funksjon reduseres

11

Utkobling / frys / kollaps

Hjerte- og pustefrekvens reduseres

Redusert muskeltonus

Redusert blodgjennomstrømming

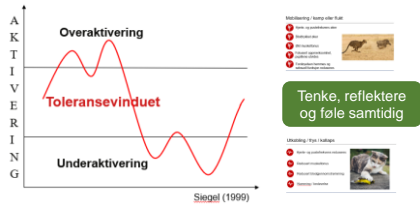

Numming / bedøvelse

12

Toleransevinduet

13

Traumebegrepet – hva er et traume?

- Overveldende hendelse
- **Mangel på integrasjon**
- Senvirkninger

14

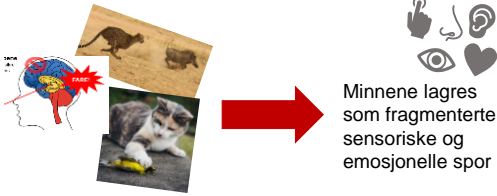
Tenk tilbake på forrige gang du var på kino...

Hva så du?
 Hvem var du sammen med?
 Hva gjorde dere før og etter?
 Hvordan så det ut der?
 Hvilke følelser ble vekket i deg under filmen?

15

Mangel på integrasjon

16

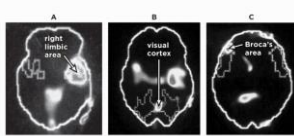
Fragmenterte minner og triggere

- Påtrengende følelser
- Fryktfylte eller skamproduserende tanker
- Påtrengende bilder, drømmer, mareritt, flashbacks
- Impulser
- Stemmer eller lyder i hodet, tap av hørsel eller syn
- Somatiske inntrykk: svimmelhet, smerte, tunghet, kribling, nummenhet

17

Aktivering i hjernen under et flashback

Picturing the brain on trauma. Bright spots in (A) the limbic brain, and (B) the visual cortex, show heightened activation. In drawing (C) the brain's speech center shows markedly decreased activation.

van der Kolk et al. (2014)

18

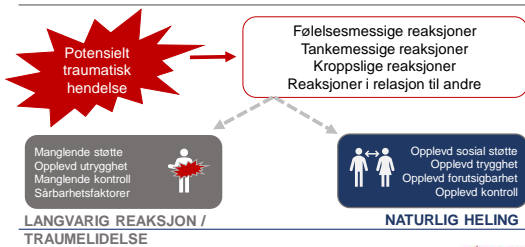
Traumebegrepet – hva er et traume?

- Overveldende hendelse
- Mangel på integrasjon
- **Senvirkninger**

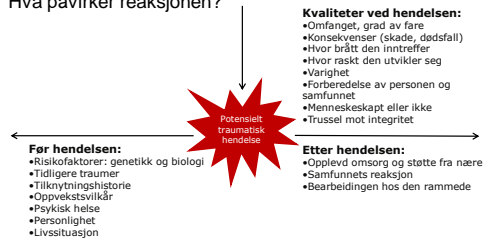
19

Krisereaksjoner med ulike utfall

20

Hva påvirker reaksjonen?

21

Senvirkninger

Enkle traumer (Type 1)	Komplekse traumer (Type 2)
Gjenopplevelse	I tillegg:
Unngåelse	Problemer med følelsesmessig regulering
Forstyrret aktivering (pga vedvarende opplevelse av fare)	Relasjonelle vansker
	Negativt selvbilde

22

Dissosiasjon

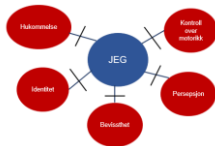
23

Dissosiasjon

"Dissociation is a disruption of and/or discontinuity in the normal, subjective integration of one or more aspects of psychological functioning, including, but not limited to - memory, identity, consciousness, perception and motor control"

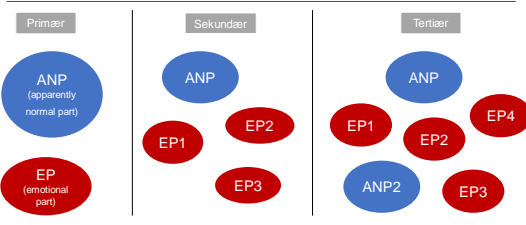
(Spiegel, 2011)

24

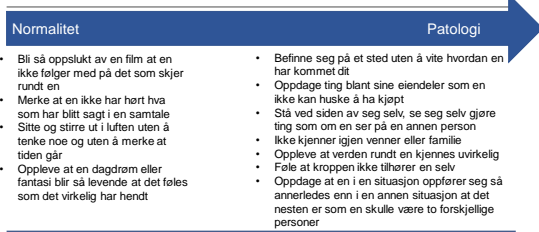
Strukturell dissosiasjonsteori (Nijenhuis, van der Hart, Steele, Boon)

25

Kontinuumsforståelse av dissosiasjon

Bernstein & Putnam

26

- Unngå overordnet bruk av begrepet «dissosiasjon» – være presis og beskriv hva du snakker om
- Vær forsiktig med å slutte fra at pasienter har dissosiasjonssymptomer til at de må ha opplevd traumatiske hendelser

27
